

VLAANDEREN

GAIA

Voice of the Voiceless



MEMORANDUM 2024
**10 ACTIEPUNTEN VOOR EEN
DIERVRIENDELIJKE GEMEENTE**

Lokale verkiezingen



GAIA stelt 10 speerpunten voor aan lokale besturen, zodat zij werk kunnen maken van meer dierenwelzijn op hun grondgebied.



MEMORANDUM

LOKALE SPEERPUNTEN

VLAANDEREN

Hoewel dierenwelzijn een regionale bevoegdheid is, zijn de lokale instanties verantwoordelijk voor een aantal belangrijke thema's rondom het welzijn van dieren in steden en gemeenten. Daartoe behoren onder andere het beleid met betrekking tot achtergelaten dieren en zwerfkatten, evenementen waarbij dieren betrokken zijn en de aanpak van verwaarlozing en mishandeling.

De burger hecht steeds meer belang aan dierenwelzijn. Door de ontwikkeling van een proactief beleid kunnen steden en gemeenten de burger hierin tegemoetkomen. De inzet van lokale overheden kan een groot verschil maken en de levenskwaliteit van duizenden dieren aanzienlijk verbeteren.

10 LOKALE SPEERPUNTEN

- 
-  Volwaardige bevoegdheid
 -  Medewerker Dierenwelzijn
 -  Handhaving door de politie
 -  Sensibiliseren
 -  Plantaardig aanbod
 -  Diervriendelijke aanpak zwerfkatten
 -  Een ethisch beheer van dierenpopulaties
 -  Een goede integratie van dieren in de gemeente
 -  Vuurwerk
 -  Aanwezigheid van dieren op evenementen, jaarmarkten, circussen en kermissen

1



Volwaardige bevoegdheid

Dierenwelzijn wordt lokaal opgenomen als een aparte en volwaardige lokale bevoegdheid. De bevoegdheid wordt vermeld in de titulatuur van de bevoegde schepen of burgemeester. Daarnaast wordt er een vooruitstrevend lokaal beleidsplan voor dierenwelzijn opgesteld, dat in de praktijk wordt uitgewerkt.

De bevoegde schepen of burgemeester zorgt voor de nodige financiële middelen om het beleidsplan in de praktijk goed uit te kunnen werken. Een efficiënte communicatie en nauwe samenwerking tussen de lokale actoren (plaatselijke opvangcentra, lokale autoriteiten, politiediensten,...) is essentieel om misbruik en verwaarlozing daadkrachtig te bestrijden. Het is belangrijk dit ruim te bekijken, rekening houdend met de lokale noden. De schepen van Dierenwelzijn neemt het initiatief om minstens 4 keer per jaar samen te komen met de betrokken lokale partijen. Via GAS-boetes kunnen bepaalde overtredingen, zoals het niet voldoen aan de verplichte sterilisatie van de huiskat, gesanctioneerd worden op basis van de veroorzaakte overlast.

- ▶ Een volwaardig beleidsplan voor dierenwelzijn met nieuwe en bestaande initiatieven.
- ▶ Een budget voor de uitvoering van het beleidsplan.
- ▶ Een nauwe samenwerking met relevante actoren.
- ▶ Een goede en regelmatige communicatie.

“ Een efficiënte communicatie en nauwe samenwerking tussen de lokale actoren is essentieel om misbruik en verwaarlozing daadkrachtig te bestrijden.”



“ Deze deskundige, die vertrouwd is met de wetgeving rond dierenwelzijn, centraliseert alle informatie.”

2



Medewerker Dierenwelzijn

De aanstelling van een medewerker die zich specifiek toelegt op het thema dierenwelzijn is naast een verantwoordelijk schepen of burgemeester essentieel.

Deze deskundige, die vertrouwd is met de wetgeving rond dierenwelzijn, centraliseert alle informatie en kan aangesproken worden door burgers, die lokale problemen over dierenwelzijn willen melden. De medewerker werkt actief mee aan de concrete uitwerking en opvolging van het dierenwelzijnsplan en zorgt voor de informatieverspreiding binnen de stad of gemeente. Hij of zij kan voldoende tijd en middelen besteden aan de concrete uitwerking. Zonder de nodige drijvende krachten en middelen kunnen woorden niet in daden worden omgezet.



© Adobe Stock



3



Handhaving door de politie

Een goede en regelmatige communicatie tussen de lokale beleidsvoerders en de lokale politie is ook voor dierenwelzijn zeer belangrijk. De nieuwe Vlaamse Codex Dierenwelzijn bepaalt dat elke politiezone een deskundige dierenwelzijn dient aan te stellen.

Vanuit de ketenbenadering is de politie een onmisbare bondgenoot voor de inspectiedienst van Dierenwelzijn Vlaanderen. Kordaat handhaven vraagt een zeer goede kennis van de wetgeving inzake dierenbescherming, voldoende werkmiddelen en tijd om meldingen goed te kunnen opvolgen. Om de afwezigheid van de deskundige op te vangen is het aan te raden dat er minstens twee personen worden aangesteld als deskundige dierenwelzijn binnen het korps van de politiezone. De schepen van Dierenwelzijn communiceert vlot en regelmatig met hen zodat probleemsituaties snel, daadkrachtig en systematisch opgevolgd kunnen worden.

Er is ook een cruciale rol weggelegd voor de wijkagenten, met name op het gebied van preventie en opsporing van potentieel problematische situaties. Tijdens hun huisbezoeken kunnen ze controles uitvoeren op de wettelijke verplichtingen zoals identificatie, registratie en sterilisatie/castratie van huiskatten en waakzaam zijn voor mogelijke problemen. Gedraagt het dier zich vreemd ten opzichte van de eigenaar, vertoont het angst of stresssignalen? In geval van drugs- en/of alcoholmisbruik of intrafamiliaal geweld zijn ook dieren vaak het slachtoffer.



© Adobe Stock

4

Sensibiliseren

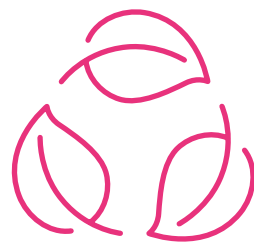
Om ervoor te zorgen dat dieren respectvol worden behandeld, is het belangrijk dat volwassenen en kinderen bewust met dieren leren omgaan. Gemeenten spelen, omwille van hun nabijheid tot de inwoners, hierbij een cruciale rol.



- ▶ Bewustmaking van burgers door middel van informatiemomenten en communicatiecampagnes over belangrijke thema's zoals het belang van het steriliseren van katten, de verantwoordelijkheden van eigenaren van gezelschapsdieren, de ethologische en fysieke behoeften van huisdieren, de bevordering van adoptie in asielen en kennis van de geldende wetgeving.
- ▶ Sensibilisering van kinderen door middel van interactieve en ludieke educatieve activiteiten gericht op het stimuleren van een respectvolle en verantwoordelijke relatie met dieren. Een studie toonde aan dat het merendeel van de bijtincidenten met kinderen kan voorkomen worden wanneer kinderen de lichaamstaal van dieren beter begrijpen. Zo winnen mens en dier.
- ▶ De meeste dieren houden niet van veel prikkels of lawaai. Wanneer kinderen in contact gebracht worden met dieren is het belangrijk dat dit een educatieve meerwaarde heeft en dat de dieren verblijven in een omgeving die rekening houdt met de natuurlijke behoeften van de diersoort. Een uitstap naar een zoo met kleine verblijven, waarin dieren worden opgevoerd als attractie, of een circus met dieren die kunstjes moeten opvoeren, is daarom geen goed idee. Dit soort uitstappen heeft geen educatieve meerwaarde en creëert foute verwachtingspatronen.

5

Plantaardig aanbod



De schepen van Dierenwelzijn zorgt ervoor dat er voldoende aandacht gegeven wordt aan plantaardige voeding. Dit impliceert dat er steeds een volwaardig plantaardig aanbod aanwezig is op recepties of evenementen die door de stad of de gemeente georganiseerd worden. Zo kunnen de deelnemers makkelijk kiezen voor een diervriendelijk, lekker en gezond alternatief. De richtlijn opgenomen in de “Green Deal” van de Vlaamse Overheid is half-half.

Ook in kantines van gemeentescholen of gemeentelijke sportclubs besteedt men aandacht aan deze richtlijn. Meer informatie hierover is terug te vinden op www.gezondleven.be/halfhalf.

Verschillende steden en gemeenten doen in maart mee met de “Veggie Challenge”. Voor deze uitdaging roepen ze hun inwoners en lokale horeca op om vaker te kiezen voor plantaardige voeding. De stad of gemeente met de meeste deelnemers per aantal inwoners wordt de “Beste Veggie stad of gemeente 2024”. In 2023 ging de eer naar Leuven en in 2022 was Hasselt de winnaar.





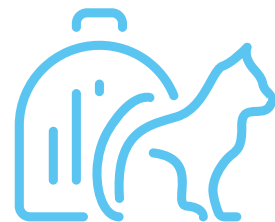
6

Diervriendelijke aanpak zwerfkatten

Steden en gemeenten zijn verantwoordelijk voor alle rondzwervende, verloren gelopen of achtergelaten dieren op hun grondgebied. Zieke of gewonde zwerfdieren mogen niet aan hun lot overgelaten worden. De verplichting van steden en gemeenten ten aanzien van zwerfkatten staat beschreven in het Besluit van de Vlaamse Regering van 23 februari 2018:

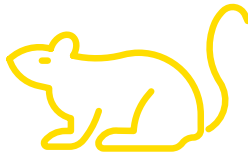
“Ieder lokaal bestuur moet een adequaat plan opstellen en uitvoeren, een centraal meldpunt oprichten, de zwerfkatten steriliseren en de vrijgelaten dieren gecontroleerd voederen (budget hiervoor voorzien) en van beschutting voorzien. De meest diervriendelijke methodes moeten worden gebruikt.”

Dit plan vereist een duidelijke communicatiestrategie. Zo moeten buurtbewoners het meldpunt tijdig verwittigen wanneer er een onbehandelde zwerfkatt wordt opgemerkt en niet wachten tot er kittens aan te pas komen. De burgers die huiskatten hebben, dienen er op te worden gewezen dat zij hun kat(ten) verplicht moeten laten steriliseren/castreren. Enkel door het consequent toepassen van de wettelijke verplichtingen kunnen we nieuwe zwerfkatten, de overvolle asielen en vermijdbaar dierenleed samen inperken. GAIA moedigt de steden en gemeenten aan om een steunsubsidie te voorzien zodat burgers, die over minder financiële middelen beschikken, hun huiskat(ten) kunnen laten castreren/steriliseren.



“ De burgers die huiskatten hebben, dienen er op te worden gewezen dat zij hun kat(ten) verplicht moeten laten steriliseren/castreren.”

7



Een ethisch beheer van dierenpopulaties

Het gedrag van de burger ligt veelal aan de basis van door dieren veroorzaakte 'overlast'. Zo kan voorlichting over thema's als de correcte omgang met voedselresten en zwerfvuil al veel problemen voorkomen. De consequente toepassing van preventieve maatregelen kan bepaalde dierenpopulaties op een duurzame en diervriendelijke manier doen afnemen.

Zo kunnen de contraceptieve duiventil, contraceptieve korrels en een verbod op het ongecontroleerd voeden van stadsduiven helpen de overpopulatie van stadsduiven te verminderen. Een Nederlandse studie toonde aan dat de consequente toepassing van preventieve maatregelen de rattenpopulatie met 62% kan doen afnemen. Preventie is altijd de eerste én de belangrijkste stap. Burgers verwachten van een door hun verkozen hedendaags lokaal bestuur een moderne en respectvolle aanpak zonder dierenleed.

“ Het gedrag van de burger ligt veelal aan de basis van door dieren veroorzaakte 'overlast'.”



© Adobe Stock

8



Een goede integratie van dieren in de gemeente

GAIA vraagt dat steden en gemeenten mee de verantwoordelijkheid opnemen voor de bescherming van de dieren op hun grondgebied. Niet enkel onze huisdieren, maar ook andere dieren hebben recht op een respectvolle behandeling. Zij ‘wonen’ eveneens op het grondgebied. Een diervriendelijk gemeentelijk of stedelijk beleid kan een groot verschil maken voor hen.

- ▶ Houd rekening met wilde dieren bij bouw- en onderhoudswerken in de openbare ruimte. Houd bij (nieuw)bouwprojecten in het ontwerp rekening met (de huisvesting van) vleermuizen, gierzwaluwen en mussen. Denk hierbij ook aan het inbouwen van vleermuiskasten of het gebruik van speciale huismusvriendelijke dakpannen.
- ▶ Ook bij het groenbeheer kunnen steden en gemeenten rekening houden met wilde dieren door bijvoorbeeld niet te kappen of te snoeien tijdens het broedseizoen.
- ▶ Voer een verbod in op het gebruik van robotmaaiers na zonsondergang en voor zonsopgang om egels te beschermen.
- ▶ Zorg voor diervriendelijke straten, winkeliers en horeca. Dit kan bijvoorbeeld door stickers uit te delen, die aangeven dat honden welkom zijn of een drinkkom met water aan de ingang te zetten.
- ▶ GAIA raadt ook de ontwikkeling van goede en voldoende grote loslooppaatsen voor honden aan. Deze omgeving met ‘hondvriendelijke prikkels’ biedt hen de mogelijkheid om aan hun natuurlijke behoeften te voldoen en te socialiseren met hun soortgenoten, wat bijdraagt aan hun welzijn. Informeer inwoners tevens over een goede en verantwoorde omgang met honden. ‘Dierenliefde’ staat niet altijd gelijk aan dierenwelzijn. Wat zijn de behoeften van de hond? Kan deze voldoende snuffelen, rennen, spelen met soortgenoten, enz.?
- ▶ Gebruik levende dieren niet als attractie of decor.
- ▶ Organiseer ondersteuning voor ouderen of zieke mensen met huisdieren.
- ▶ Zorg ervoor dat huisdieren samen met de rest van het gezin tijdelijk kunnen worden opgevangen in vluchthuizen voor intrafamiliaal geweld.



“ Elk jaar opnieuw leidt vuurwerk tot vele tragische incidenten, waarbij dieren weglopen, gewond raken of zelfs sterven.”

9



Vuurwerk

Hoewel sommige mensen zich helemaal kunnen laten betoveren door vuurwerk, vormen de plotse en luide knallen voor dieren een bron van enorme angst en stress.

Elk jaar opnieuw leidt vuurwerk tot vele tragische incidenten, waarbij dieren weglopen, gewond raken of zelfs sterven. Om dergelijke situaties te voorkomen, pleit GAIA voor een strikt verbod op vuurwerk, voetzoekers en andere pyrotechnische voorwerpen in het politiereglement, vergezeld van een sensibiliseringscampagne voor burgers.

We moedigen de gemeenten aan om het goede voorbeeld te geven door zelf geen vuurwerk te organiseren. Voor de steden die een alternatief willen aanbieden, raden we geluid- en lichtshows met drones of zogenaamd “geluidsarm” vuurwerk aan.



© Adobe Stock

10

Aanwezigheid van dieren op evenementen, jaarmarkten, circussen en kermissen

Dieren ervaren vaak stress op drukke en lawaaijige plaatsen zoals braderijen, kermissen en jaarmarkten. Het transport, de niet altijd gunstige weersomstandigheden, de beperkte bewegingsvrijheid en de drukte van een lawaaijige omgeving zorgen voor onnodige stress, ongemakken en bijtincidenten.

Markten waar dieren verkocht worden, werken impulsaankopen in de hand. Dieren komen vaak terecht bij eigenaars die niet voldoende op de hoogte zijn van hun behoeften en/ of niet de financiële middelen hebben om goed voor hen te zorgen. Dieren aanschaffen moet een weloverwogen keuze zijn. Dieren zijn geen accessoires maar levende wezens met gevoel en behoeften, die recht hebben op een stabiele en veilige leefomgeving die aangepast is aan hun noden.

GAIA vraagt daarom aan steden en gemeenten om af te zien van:

- ▶ De verkoop van levende dieren op markten (reeds verboden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest);
- ▶ Circussen met dieren;
- ▶ Roofvogelshows;
- ▶ Stadskoetsritten met paarden (reeds verboden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest);

- ▶ Hanenkraaiwedstrijden / hanenzettingen waarbij vogels in kleine hokjes opgesloten worden gedurende een lange tijd;
- ▶ Stresserende keuringswedstrijden, waarbij de dieren in kleine kooien worden opgesloten in een drukke en lawaaijige omgeving met veel onnatuurlijke prikkels (kattenshows en reptielen- en vogelbeurzen zijn reeds verboden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest);
- ▶ Folkloristische activiteiten met dieren. De nieuwe Vlaamse Codex dierenwelzijn verbiedt het doden van dieren voor folkloristische praktijken/evenementen.

Tegenwoordig kan er makkelijk voor dier-vriendelijke alternatieven gekozen worden. Neem bijvoorbeeld het werpen van pluchen katten in leper of de elektrische koetsen (zonder paarden) in het centrum van Brussel. Er zijn genoeg alternatieven beschikbaar om traditie in stand te houden en plezier te beleven zonder dat daar dierenleed aan te pas moet komen.





© Adobe Stock



Voice of the Voiceless

MEMORANDUM 2024
LOKALE SPEERPUNTEN – VLAANDEREN
Lokale verkiezingen 2024

GAIA biedt lokale besturen expertise en technische en juridische informatie inzake dierenwelzijn.

GAIA vzw

E-mail: info@gala.be Tel.: +32 (0)2 245 29 50 Hopstraat 43, 1000 Brussel

VLAANDEREN